

بهائیت و روش های تبلیغی آن

پدیدآورده (ها) : بابلی، کورش

میان رشته ای :: پیام :: تابستان 1389 - شماره 100

از 96 تا 113

آدرس ثابت : <http://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/929695>

دانلود شده توسط : مرکز مدیریت حوزه های علمیه-کتابخانه ایت الله بروجردی

تاریخ دانلود : 29/04/1395

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

پایگاه مجلات تخصصی نور

www.noormags.ir

نورمن باغی

روش‌های تبلیغی آن

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

کشورهای استعماری در ایجاد و نشر عقاید فرقه بهائیت نقش داشته‌اند و از جمله اهداف آنان، بی‌ثبات کردن مذهب تشیع بوده است. مبانی فکری این فرقه، آمیزه‌ای از ادیان دیگر همچون: اسلام، مسیحیت، زردشت، بودایی، باورهای خرافی و... است؛ لذا شیوه‌های متفاوت و گاه متضاد در عقاید، کردار و روش‌های تبلیغ این فرقه مشاهده می‌شود. با ادعای «به روز بودن»، بنا بر مقتضیات زمان و مکان روش‌های تبلیغی آنان نیز تغییر می‌کند. در دوران ایجاد بهره‌گیری از اعتقادات مردم به اندیشه مهدویت عقاید شیخی‌گری و عرفانی از جمله این روش‌ها است. در زمان حاضر نیز استفاده از شیوه‌های تبلیغی رایج در فرهنگ غربی و صهیونیسم همچون: رواج اباحه‌گری و... روشن است. مقاله حاضر با هدف بررسی روش‌های تبلیغی فرقه بهائیت در دو محور اصلی زیر ارائه شده است:

۱. شیوه‌های تبلیغی بهائیت در ابتدا
۲. شیوه‌های تبلیغی بهائیت در دوران جدید

کلید واژه‌ها: بهائیت، شیوه‌های تبلیغی، ایران، قاجار و انقلاب اسلامی

مقدمه:

بهنائیت حرکتی سیاسی است که با توجه به زمینه‌های اجتماعی مساعد در دوره قاجار ایجاد و از مذهب برای جذب مردم، حداکثر استفاده را نمود. امروزه شناخت روش‌های تبلیغی، رنگارنگ، فزاینده و دعوت دیگران به اشکال مختلف، یک ضرورت است، همچنین ارتباط و همراهی آنان با کانون‌های غربی و صهیونیسم و گسترش جهانی آن به ویژه میان مردم ناآگاه - که معمولاً مخاطبان بهائیان هستند - توجه بیشتری را می‌طلبد. در این راستا، بیشترین تبلیغات بهائیان در قاره آفریقا با توجه به ناآگاهی مردم از اسلام و نظام قبایلی آن صورت می‌گیرد. مقاله‌ی حاضر به منظور شناخت روش‌های تبلیغی بهائیان از دوره قاجار تا کنون به صورت کتابخانه‌ای و عمومی نگارش یافته است.

تا کنون مقاله‌ای با این عنوان نوشته نشده است؛ بلکه به صورت پراکنده، مواردی در کتاب‌هایی که در مورد بهنائیت نوشته شده و اظهارات تبری‌جویان از این فرقه وجود دارد. مقاله‌ی حاضر، نخستین

کوشش در این موضوع به شمار می‌رود. منابعی که برای تهیه این مقاله از آن‌ها بهره گرفته شده عبارت‌اند از متون بهائی، کتاب‌هایی که در دوره‌ی قاجار نگارش یافته‌اند، اظهارات و نوشته‌های تبری‌جویان بهایی و کتاب‌هایی که در دوران انقلاب اسلامی در بررسی و نقد این فرقه نوشته شده از جمله کتاب تاریخ بهنائیت در ایران، نوشته سید سعید زاهد زاهدانی است.

تاریخچه:

بهائیان سال ۱۲۶۰ هجری قمری را مبدأ تاریخ خود می‌دانند و آن را سال بدیع نام نهاده‌اند. کشور ایران مرکز پیدایش و نشر دعوت بهنائیت در قرن ۱۹ میلادی ۱۳ هجری قمری است که توسط سید علی محمد شیرازی بنیان گذاری شد. سید علی محمد شیرازی مشهور به باب^۱ (۱۲۶۶ - ۱۲۳۵ هجری قمری) در شهر شیراز متولد شد. وی در کودکی پدرش سید میرزا رضا شیرازی را از دست داد و تحت سرپرستی دایی‌اش قرار گرفت. پس از رسیدن به سن بلوغ در عتبات زیر نظر سید کاظم رشتی^۲ به فراگیری علوم دینی پرداخت. در

این مدت کارهای او عادی نبود. او در کناره‌گیری از مردم، چله نشینی و ریاضت کشی بسیار می‌کوشید.

علی اصغر شمیم می‌نویسد: «برای تسخیر ارواح مدت چهل روز در آفتاب سوزان بوشهر به ذکر ادعیه و اوراد پرداخت.»^۳ کارشناسان معتقدند که این کارها به قوای فکری اش آسیب رسانده و از او فردی احساسی، آماده پذیرش افکار جدید و مدعی تصرف در ماه و ستارگان ساخته بود. برخی از فقها گفته‌های او را ناشی از اختلال حواس می‌دانستند که با پوشش مذهبی به عنوان ارشاد و هدایت مردم قیام کرد^۴ و هدف او یاد آور نوع جنبش‌های مزدکی و کنار زدن فرهنگ اسلامی بود.^۵ سید علی محمد چندین بار توسط حکومت وقت دستگیر شد؛ ولی هر بار توبه خود را شکست^۶ و دوباره تبلیغ خود را شروع کرد تا اینکه به دستور امیر کبیر در تبریز اعدام شد. با اینکه باب آیین خود را برای یک دوره ۵۰۰۰ ساله ذکر کرده^۷ و هر مدعی را در طول این دوره کذاب خوانده بود، نوزده سال بعد میرزا حسینعلی نوری مازندرانی مشهور به بهاء... فرقه بهائیه را بنیانگذاری کرد.

عباس اقبال آشتیانی در مورد جانشینان سید علی محمد شیرازی می‌نویسد: پس از کشته شدن سید علی محمد، بین پیروان او بر سر جانشینی باب اختلاف شد. جمع قلیلی جانب میرزا یحیی معروف به «صبح ازل» را گرفتند و طایفه‌ای دیگر که اکثریت یافتند تابع میرزا حسینعلی (بهاء...) شدند و این دو تن از اهل نور مازندران و از طرف پدر برادر بودند و ابتدا نیز با همدیگر موافقت داشتند؛ لیکن کمی بعد بین ایشان رقابت در گرفت و اتباع بهاء... یعنی بهائیه با دشمنی با پیروان صبح ازل یعنی «ازلی‌ها» قیام نمودند و «ازلیان» در اقلیت افتادند.^۸ میرزا حسینعلی نوری برای جلب پیروان بابیه با عنوان «من یظهره...» مدعی بشارت باب برای خود شد. با مرگ حسینعلی نوری در عکاء^۹ فرزند خود عباس افندی^{۱۰} مشهور به «عبدالبهاء» را به عنوان محور آیین بهائی معرفی کرد. او پیروان خود را عباسیان حقیقی معرفی کرد و توانست تحت حمایت دولت انگلیس آزادی عمل زیادی را به دست آورد. عباس افندی از طرف دولت انگلیس مفتخر به لقب «سر» شد.^{۱۱} با مرگ عباس افندی شوقی افندی - نوه ی دخترش اش - با لقب «ولی امر...» به رهبری بهائیت رسید. شوقی چون فرزندی نداشت با مرگش در رهبری بهائیان اختلاف افتاد و آنان را به دو جناح انگلیسی طرفدار «روحیه خانم ماکسول» - همسر شوقی افندی - و «میسن

ریمن» آمریکائی تقسیم کرد. اکثر بهائیان رهبری هیچ کدام را نپذیرفتند؛ لذا تشکیلات «بیت العدل اعظم» در شهر حيفا از سرزمین‌های فلسطین اشغالی ایجاد و با یک هیئت نه نفره که هر پنج سال یک بار تغییر می‌کنند، رهبری بهائیان را به عهده دارد.^{۱۲}

ویژگیها، مواضع فکری و عقیدتی

تفکر بهائیت ریشه در جریان‌های مذهبی گذشته دارد. بایه منشعب از شیخیه و بهائیت نیز متأثر از بایه است. سید علی محمد شیرازی در پی آشنایی با فرقه شیخیه به تأویل احادیث و قرآن با روش شیخیه اقدام نمود. بعد از این زمینه‌های انحرافی ادعای شریعت جدید در وجود او آشکار شد.

محورهای اصلی تعالیم انحرافی عقیدتی رهبران بهائیت را می‌توان به شرح زیر بیان کرد:

۱. ادعای مهدویت، نبوت و الوهیت:

سید محمد باقر نجفی می‌نویسد: «باب در شش مرحله ادعای خویش را تغییر داد. اول به سید ذکر مشهور می‌شود و ادعای ذکریت می‌کند. دوم ادعای بابت می‌نماید و خود را باب و نایب خاص امام زمان علیه السلام و واسطه خیر و فیض بین او و مردم معرفی می‌کند. سوم ادعای مهدویت می‌نماید و خود را مهدی موعود علیه السلام معرفی می‌کند. پنجم ادعای ربوبیت و ششم دعوی الوهیت».^{۱۳} علی محمد با این ادعاها توانست تعدادی را به سوی خود جذب کند.

۲. اصول دوازده گانه:

این اصول که توسط حسینعلی نوری بیان شده است و در کتابی به نام رساله دیانت بهایی جمع‌آوری گشته است عبارت‌اند از: ۱. وحدت عالم انسانی ۲. تجری حقیقت ۳. اساس جمیع ادیان یکی است ۴. دین باید سبب الفت باشد ۵. دین باید مطابق عقل و علم باشد ۶. تساوی حقوق زن و مرد ۷. ترک تعصبات ۸. صلح عمومی ۹. تعلیم و تربیت عمومی ۱۰. حل مسائل اقتصادی ۱۱. زبان عمومی ۱۲. محکمه کبری. این اصول حرف تازه‌ای ندارد. جنبه شعاری سیاسی و تبلیغی این اصول کاملاً آشکار است.

۳. کتاب های بهائیان:

نوشته‌های سید علی محمد باب، میرزا حسینعلی نوری، عبدالبهاء و شوقی افندی از نظر بهائیان مقدس است و آنها اعتقاد دارند که این نوشته‌ها از طریق وحی به آنها نازل شده است. در محافل بهائی کوشش بسیاری بر اثبات امی بودن این دونفر صورت می‌گیرد. معمولاً این کتاب‌ها به علل تناقضات موجود در آنها، همچنین داشتن اشکالات ادبی و... در اختیار بهائیان قرار

نمی‌گیرند و در « دارالآثار » نگهداری می‌شوند. برخی از این کتب عبارت‌اند:

- کتاب البیان: نوشته سید علی محمد باب که شامل فتاوای باب در زمینه‌های مختلف است که مشحون از مطالب معماگونه غیر عقلی و مسائل غیر ضروری دور از ذهن است.
- کتاب اقدس: نوشته حسینعلی نوری به زبان عربی که شامل ۴۷۰ آیه شامل همه‌ی احکام و حدود آیین بهاء است.
- ایقان: نوشته حسینعلی نوری که ظاهراً ترجمه قرآن به زبان فارسی موزون است و بعضی کلمات عربی آن نیز حفظ شده است.
- الواح سلاطین: مجموع ۶۶ لوح (نامه) حسینعلی نوری به رؤسای جهان برای پذیرش آئین بهائیت است.

۴. نمونه هایی از بدعت های کرداری و گفتاری^{۱۴}

- حرمت نماز جماعت.
- رفع حجاب زن و تساوی حقوق زن و مرد.
- انجام مناسک حج باید در یکی از این مکانها صورت گیرد: منزل علی محمد در شیراز، منزل حسینعلی در بغداد و شهر عکاء.
- نماز روزانه نه رکعت.
- روزه به مدت نوزده روز در آخرین ماه سال از طلوع تا غروب آفتاب.
- عدم اعتقاد به غسل.

- نماز نخواندن در مسافرت.

- تغییر اسباب منزل هر نوزده سال یک بار.

- سلام کردن مردان «... اعظم» و جواب «... اکبر». سلام

کردن زنان «... احمل» و جواب «... اکبر».

- قبله بهائیان شهر حیفا واقع در سرزمین های اشغالی است که

قبر حسینعلی نوری در این شهر قرار دارد.

جغرافیای جمیعتی بهائیان ایران

درباره جمیعت و پراکندگی جغرافیای بهائیان ایران داده‌ها بسیار متناقض است. این مسئله در متون با موضوع بهائیت و اظهارات تبری جویان بهائی واضح و آشکار است. آمار آنان را در سال ۱۳۳۸ هجری شمسی بین پانصد تا یک میلیون نفر در ایران تخمین می‌زنند که غیر قابل باور است. به طور کلی مرکز اصلی بهائیت: ایران، آمریکا و کشورهای آفریقایی - خصوصاً اوگاندا - است. شاید عواملی همچون: سیاست‌های رژیم پهلوی مبنی بر زیاد نشان دادن آمار آنان، سیاست تقیه بهائیان، سیاست اختفای انسانی به دلائل امنیتی و آشکار نکردن مذهب آنان از دلائل این تناقضات باشد.

شیوه های تبلیغی بهائیت در ابتدا

الف- بهره‌گیری از تضادهای اجتماعی و اقتصادی

با ادعای رکن رابع مورخان از دوره قاجار به عنوان یکی از سیاه‌ترین دوره‌های کشور ایران یاد می‌کنند. نظام استبداد، آوار و نتایج جنگ‌های ایران و روس، فقدان رفاه عمومی، قحطی و... از ویژگی‌های این دوره است.

محمد علی کاتوزیان در این خصوص می‌نویسد: دوره‌ی قاجار را از این نظر می‌شود به سه دوره تقسیم کرد: دوره‌ی اول مصادف با سلطنت فتحعلی شاه و محمد شاه و دوره‌ی دوم با به تخت نشستن ناصرالدین شاه حوادث اوایل دهه‌ی ۱۲۵۰ هجری قمری که قحطی، رکود بازار ابریشم ایران، امتیاز نافرجام رویترا، آوار زیان بار جنگ‌ها و... را شامل می‌شود. دوره سوم باقی سلطنت ناصرالدین شاه تا

هلاکت او در سال ۱۲۷۵ هجری قمری را در بر می‌گیرد. ظهور فرقه بابیه و آشوب‌های اجتماعی، مربوط به دوره دوم و سوم است.^{۱۵} ملت به رهبری روحانیت برای بهبود اوضاع خود حضور بیشتری در صحنه دارند و در مقاطعی مثل تحریم تنباکو می‌توانند حضور جدی در صحنه داشته باشند و دولت را وادار به انجام خواسته‌هایشان بکنند.^{۱۶}

از انجایی که سید علی محمد باب از میان روحانیت شیعه برخاست، از نقطه اقتدار سیاسی روحانیت یعنی نیابت امام عصر حداکثر استفاده را کرد و با موضع‌گیری در مقابل دولت - که موجبات فقر و فلاکت مردم بود - همچنین ادعای ارتباط با امام زمان علیه السلام و رکن رابع وحل مشکلات مردم، توانست با برانگیختن احساسات عده‌ای از مردم، آنان را جذب کند.

رکن رابع از مختصات فرقه شیخیه است. آن‌ها معتقدند چون خداوند، نبی و امام از جنس بشر نیستند، لازم است بین آن‌ها و خلق، واسطه باشد. سید علی محمد باب مدعی شد که شیعه کامل و رکن رابع که واسطه‌ی میان شیعیان و امام غایب است، اوست که فرقه شیخیه قبلاً نوید ظهور او را داده است. سید سعید زاهدانی می‌نویسد: فاصله گرفتن دستگاه سیاسی از متشرعین اصولی و گرایش دولت به افکار خرافی و صوفی مآبانه، از جمله عواملی است که زمینه را برای ابراز عقیده سید علی محمد باب، پس از طرد شدن از جانب روحانیت فراهم کرد.^{۱۷}

ب- نقش تبلیغی گروه مشهور به «حی»:

سید علی محمد شیرازی در ابتدا دعوتش را نزد تعدادی از شاگردان سید کاظم رشتی آغاز کرد. این تعداد که ۱۸ نفر بودند باب آنان را حروف «حی» می‌خواند. (به حساب ابجد «ح» معادل ۱۰ و «ی» معادل ۸ است) نویسندگان، ایمان آوردن آنان به سید علی محمد و جانفشانی‌شان در راه ترویج عقاید باب را دلیل بر حقایق دعوی و قائمیت او می‌شمارند.^{۱۸} باب، مقررات شریعت و اصول تبلیغی خود را به آن‌ها آموخت؛ از جمله:

- مردم را به ظهور او بشارت دهند با تأکید بر امام زمان بودن باب.

- اسم او را تا دستورات بعدی افشا نکنند (به نظر می‌رسد باب از تشکیلات اسماعیلیه در دعوت «ستر» بهره برده است).

- تمام روایاتی که از پیامبر ﷺ در خصوص ظهور منجی و آخر الزمان وارده شده است، به سید علی محمد باب و زمانه‌ی او تطبیق دهند (سید علی محمد باب برای تحقق این روایت پیامبر ﷺ که موعود در مکه ظهور می‌کند، به مکه نیز مسافرت کرد).

- عمده تبلیغ گروه «حی» باید در پنج استان ایران صورت گیرد (آذربایجان، مازندران، عراق عجم، فارس و خراسان). این استان ها مَحْرَم بهائیت محسوب می‌شوند.

- مبلغان باید در ابتدای کلام، برابری زنان و مردان را اعلام کنند.

- در تبلیغ باید کاملاً نرم خو باشند (بعد از زندانی شدن باب دستور می‌دهند با کسانی که دعوت او را نمی‌پذیرند با شدت برخورد شود). البته بر خلاف گفته باب قساوت از جمله خصایص اعضای اولیه‌ی فرقه بابیه بوده است. فریدون آدمیت در این مورد می‌نویسد: « در جریان شورش های بابیه، با مردم و نیروهای دولتی رفتار بدی داشتند و اسیران جنگی را دست و پا می‌بردند و در آتش می‌سوزاندند.»^{۱۰}

- از آنجایی که نقش زرین تاج ملقب به طاهره و قره العین از میان گروه «حی» در ایجاد و تبلیغ اندیشه‌های بابیه آشکارتر است، توضیح بیشتری ارائه می‌شود:

زرین تاج، فرزند ملاصالح قزوینی برادرزاده و عروس حاج ملا محمد نقی قزوینی معروف به شهید ثالث^{۱۱} است. وی با استفاده از هوش بالا، جزء شاگردان سید کاظم رشتی قرار گرفت و لقب قره العین را از او دریافت کرد. او کسی است که با بی‌حجابی و بی‌عفتی خود و سوء استفاده از آشنایی با علوم دینی، عده بسیاری را به بابی‌گری کشاند. مورخان وجود او را عمده‌ترین عامل نشر عقاید بابیت میان زنان می‌دانند.^{۱۲}

عبدالحسین نوائی می‌نویسد: « زشتی اعمال قره العین به حدی است که پیروان این فرقه به آن معترض‌اند. خواهر حسینعلی نوری بعدها در مورد قره العین و تند روی‌های او در لوح « عمه » گفته است که قره العین یک دفعه بی‌حکمتی کرد و هنوز از مغز مردم نمی‌توانیم به درآوریم.»^{۱۳}

در سال ۱۲۶۴ بزرگان بابیه در «به دشت» اجتماع مهمی بر پا کردند که موضوع آن دو چیز بود: ۱.

نجات و خلاصی نقطه اولی (باب)

تکالیف دینی و سبب تغییر خواهد کرد؟^{۳۳}
 قره‌العین همراه هشتاد نفر از سران بایبه به مدت دو روز نظرات
 خود را در موضوعات فوق به صورت مکتوب به اطلاع مردم
 رساندند. ابوالفضل گلپایگانی می‌نویسد: «روز دوم قره‌العین دین
 اسلام را منسوخ اعلام کرد و گفت من زن هستم و ارتداد زنان در
 اسلام سبب قتل ایشان نیست، بلکه باید ایشان را نصیحت کرد و
 بد داد تا به اسلام بگردند... در این مجلس پرده از چهره و قامت
 خود بر گرفت و حقیقت مقصود خود را بیان نمود...»^{۳۴}

بعد از این جلسه جا نمازها که تا آن وقت گسترده بود، برچیده
 گشت و مهرهای نماز نام بت گرفت و شکسته شدند.^{۳۵} این اوضاع سبب شد که عموم حضار بر آشفتند
 و برخی از باییت برگشتند و گروهی به تردید و عده‌ای نیز فرصت منافع خود را غنیمت شمرده، روی
 اطاعت از قرآن برتافتند و هوای نفس را تابع گشتند.^{۳۶}

ج- بهره‌گیری بهائیت از مراکز تبلیغی استعمار:

ایجاد ادیان و فرق ساختگی یکی از ترفندهای رایج کشورهای استعمارگر است و اهدافی همچون:
 از بین بردن وحدت مسلمانان، ایجاد شک و تردید میان مردم، پیش برد منافع خودشان و جدا کردن
 مردم از مراجع تقلید مد نظر آنان بوده است. فرقه بایبه نیز با این اهداف ایجاد شد. برخی از موارد تبلیغی
 استعمارگران برای اهداف این گروه عبارت‌اند:

۱. همبستگی صهیونیزم با بهائیت: با آغاز دعوت فرقه بهائیت، انجمن‌های جهانی یهودیان به تأیید،
 تقویت و کمک مالی از آنان پرداختند. یهودیان معتقد بودند که کشور های اسلامی مانع تحقق تفکر
 «جهان وطنی» صهیونیزم هستند؛ از این رو برای زدودن افکار اسلامی و مقابله با آن، به تقویت و تمجید
 از سران بهائی پرداختند تا در کنار ادعای نسخ اسلام زمینه همزیستی با یهودیان فراهم شود.
 زمانی که شوقی افندی به رهبری بهائیان رسید برای اولین بار کلمات ارض مقدس و شرق الازدکاء
 را به کار برد.^{۳۷}

در زیر به مواردی از همکاری تبلیغی صهیونیسم اشاره شده است:

الف - تشکیلات جهانی بیت العدل: بعد از مرگ شوقی افندی

نه نفر از بهائیان پیش کسوت با عنوان «ایادی امر...» نظارت بر بیت العدل را بر عهده گرفتند. این مرکز در دامنه کوه کرمل در حومه‌ی شهر عکاء و کنار قبور رهبران بهائی قرار دارد. اطاعت از دستورات این مرکز برای کلیه‌ی بهائیان واجب است؛ از جمله وظایف و اختیارات آن عبارت‌اند از: اجرای احکام بهاء...، وضع قوانین در موارد غیر تصریح در کتابهای آثار بهاء...، هدایت جهانی بهائیان و هدایت

تبلیغی جامعه جهانی بهائیت. از آنجایی که بهائیان به خاطر بزرگ نمایی در سراسر جهان پراکنده‌اند و ادعای جهان شمولی بهائیت را دارند، این مرکز به صورت منسجم بر امور تبلیغی همه بهائیان نظارت می‌کند. مجموعه‌های وابسته به بیت العدل عبارت‌اند از:

۱. دارالتبلیغ که وظیفه حفظ و صیانت از جامعه بهائی را بر عهده دارد.

۲. دارالآثار به منظور نگهداری از الواح و آثار و کتب خطی بهائی.

۳. دارالانتشار برای کتابت و صدور بیانیه.

تشکیلات سیاسی بیت العدل در سال ۲۰۰۷ در خصوص نحوه‌ی تبلیغ آئین بهائی در ایران پیامی صادر

کرد که محورهای اصلی آن عبارت‌اند از:

- تشویق بهائیان به تبلیغ و ممانعت از خروج شان از ایران.

- اصرار بر اینکه در ایران نفوس مستعد برای قبول آئین بهائی زیاد هستند؛ لذا به تبلیغ نفوس پردازید.

- اطاعت از حکومت فقط در امور اداری است و شهادت را بر اطاعت ترجیح دهید.

- تبلیغ امری فردی است و کسی نمی‌تواند حتی حکومت، بهائیان را از تبلیغ منع نماید.

ب- *رادیو صهیونیستی پیام دوستی:* این رادیو به مدت چهار ساعت در شبانه‌روز به ترویج مبانی

فکری فرقه بهائیت می‌پردازد، همچنین روزهای جمعه از بعضی سایت‌ها نیز پخش می‌شود.

۲. *تلاتس غرب برای جلوه دادن فرقه بهائیت در ردیف ادیان الهی:* برخی از کشورهای اروپایی

و آمریکایی به چاپ و انتشار یک سری تمبر با نام معرفی ادیان الهی اقدام کرده‌اند که یکی از این تمبرها به فرقه ضالهی بهائیت اختصاص دارد. این تمبرها به صورت یک مجموعه شامل: ادیان اسلام، مسیحیت و زردشت است. تمبرها حاوی تصاویر و اشکالی است که به عنوان نماد دین شناخته شده‌اند. چاپ این تمبرها نشانگر تلاش و شگرد های مختلف استکبار برای ترویج فرقه ضالهی بهائیت و مقابله با آیین اسلام است.^{۲۸} همچنین در مراکز

دین پژوهی استکباری از فرقه بهائیت به عنوان یکی از ادیان الهی نام برده می‌شود.

۳. **تلاش برای افزایش جمعیت:** پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، جایی برای تبلیغات گمراه کننده فرقه بهائیت نماند؛ لذا تعدادی به دین اسلام برگشتند و عده‌ای از ایران خارج شدند. در محافل غربی، بهائیان را به تولید نسل و افزایش جمعیت به اهداف: افزودن جمعیت بهائیان برای گرفتن امتیاز بیشتر، منزوی نشدن به دلیل کمی جمعیت، آماده نمودن فضا برای افزایش فعالیت‌های سیاسی خود، تشویق می‌نمایند.^{۲۹}

د- بهره‌گیری بهائیان از حکومت برای تبلیغ:

جنبش بهائیت در دوران پهلوی یکی از شاخه‌های بسیار مؤثر و با نفوذ در تشکیلات سیاسی و به تبع آن ساختارهای فرهنگی و اقتصادی کشور بوده است.^{۳۰} سیاست دین‌زدایی دوران پهلوی مطابق میل و هدف بهائیان در تبلیغ عقاید خود بوده است؛ از جمله افراد حکومت‌گر بهائی این دوران می‌توان به امیر عباس هویدا (نخست وزیر دوران پهلوی دوم)، ثابت پاسال (رئیس رادیو و تلویزیون)، فرخ رو پارسا (وزیر آموزش و پرورش کابینه هویدا)، تیمسار ایادی، پرویز ثابتی (معاون ساواک)، سپهبد اسد... منیعی، هوشنگ نهاوندی و... اشاره کرد.

مکان هایی به نام «حضیرة القدس» برای تبلیغ بهائیت، تحت نفوذ این افراد ساخته شد. گفتنی است که این

مکان‌ها بر اثر روشن‌گری علما تعطیل شدند و حتی در بعضی جاها معدود بهائی‌ها از روستاها نیز رانده شدند.^{۳۱}

شیوه های تبلیغی بهائیان در دوران جدید

بر اساس آموزه های دین مبین اسلام و اصول قانون اساسی، فرقه ی بهائیت « ضاله » شناخته شده و رسمیت ندارد؛^{۳۳} ولی بر اساس اصول اسلامی و انسانی علی رغم فساد عقیده و رسمیت نداشتن از یک سری حقوق مانند حق حیات، تأمین امنیت، شغل، مسکن، آموزش و پرورش رایگان و... برخوردارند.^{۳۴} در مواردی که این فرقه اقدامات غیرقانونی علیه نظام و جامعه اسلامی مرتکب شوند، با جرائم آن ها مانند سایر افراد رسیدگی می شود. لازم به ذکر است اقدامات آن ها علیه جمهوری اسلامی فراوان است؛ از جمله: جاسوسی، گسترش فساد اخلاقی، قاچاق اسلحه و... پیروزی انقلاب اسلامی، بزرگ ترین ضربه به این فرقه در داخل و خارج بود و توانست مسلمانان ایران را از عقاید انحرافی و گمراه کننده و نقشه های شوم این فرقه و حامیان خارجی آن ها رهایی بخشد و اقدامات فکری و فرهنگی بسیار ارزشمندی برای مقابله با آنان به شیعیان و جهان اسلام عرضه نمود. این فصل در چهار بخش با عناوین: الف- معرفی تشکیلات تبلیغی، ب- شیوه های جذب بهائیت، ج- معرفی طرح تجلیل روحی، د- شیوه های تبلیغی آموزش، مورد بررسی قرار می گیرد؛ البته ممکن است بعضی از این روشها قبل از انقلاب در تبلیغ استفاده شده باشند؛ ولی به دلیل آشکار نبودن آنها، مردم شناخت روشنی از آنها نداشته اند.

الف- معرفی تشکیلات تبلیغی

محل روحانی ملی (یاران ایرانی): تشکیلاتی است که بر همه بهائیان ایران نظارت دارد. این محفل توسط نه نفر به صورت انتخابی توسط بیت العدل انتخاب می شوند. با دستور بیت العدل برای مصالح امنیتی، این تعداد به سه نفر کاهش یافته است. لقب خادمین نیز اخیراً به آن ها اطلاق می شود. محفل محلی نیز توسط سه نفر (یک نفر تحت امر، ناظم و منشی) اداره می شود که گروه های تخصصی مثل هیئت جوانان، هیئت ضیافت و... را زیر نظر دارند.

ب- شیوه‌های جذب^{۳۴}

فعالیت‌های بهائیت در زمینه جذب افراد جدید و حفظ بهائیان،

به اشکال و روش‌های گوناگون صورت می‌گیرد. از جمله:

- در صورت تمایل مخاطبان تبلیغی، جزوه‌هایی مانند دیانت

بهائی، عالم بهائی همراه عکس و تصاویری از مراکز جهانی بهائی

در شهرهای عکاء و حیفا به او داده می‌شود. در صورت پیشرفت او

را ابتدا به محفل جوانان و بعد به محفل بزرگسالان و در نهایت به

یک خادم معرفی می‌کنند و در صورت تصویب بهائی، تسجیل (در

فهرست بهائیان ثبت نام می‌شود) و شماره مخصوص که به شماره تسجیلی تعبیر می‌شود، به او اعطاء

می‌شود. این شخص دارای پرونده‌ای صیانتی می‌شود که تمام کارهای تشکیلاتی، تذکرات، خدمات و...

در آن ثبت می‌شود.

- استفاده از قدرت مالی و اقتصادی برای جذب افراد.

- مخاطبان بهائی از میان جوانان، افراد کم سواد، روستائیان و افراد فقیر انتخاب می‌شوند که معمولاً

برای جذب جوانان از دختران و زنان استفاده می‌شود و برای سایرین تطمیع مالی را لحاظ می‌کنند.

- تظاهر و تزویر به مواردی همچون: صلح طلبی و خوش انصافی در معاملات.

- جامعه‌ی محبین به افرادی گفته می‌شود که مسلمان ولی مستعد پذیرش بهائیت هستند و در جلسات

بهائیان شرکت می‌کنند. این افراد وسیله ارتباط بهائیان با مسلمانان و بعضی ادارات دولتی هستند.

- قرائت دعا با موسیقی که معمولاً از دعاهای کمیل، ندبه و صحیفه سجاده انتخاب شده‌اند و آنها

را منسوب به رهبران خود می‌دانند.

- خوش رفتاری اجتماعی: مبلغ بهائی موظف است که در هیچ حالتی نفرت خود را بروز ندهد.

- خدمات رایگان به شیوه‌ی مبلغان مسیحیت در دوران استعمار؛ مثل خدمات پزشکی و...

- ایجاد و رواج شبهات متعدد در دین اسلام، به خصوص تشیع.

- ترویج این عقیده که هر کس به بهائیت گرایش پیدا کند، ثروت او اضافه می‌شود و هر کس از این

فرقه خارج شود، باید منتظر بلایای متعدد باشد.

- فردی که بهائی می‌شود باید تمام اندیشه‌های قبلی خود را فراموش کند. بهائیان از آن به تولد دوباره تعبیر می‌کنند.

- بر خلاف اصول دوازده‌گانه این فرقه که تأکید بر پذیرش اصول بهائیت با عقل و منطق است، اجازه سؤال کردن در خصوص مبانی به هیچ فرد بهائی داده نمی‌شود و سؤال کردن را به عناد تعبیر می‌کنند. - بیان مطالب به شکلی که بتوان از آن تفسیرهای متفاوت نمود و در صورت عدم تحقق آن به شخص بگویند شما در تفسیر دچار اشتباه شدید؛ مثلاً از مدت‌ها قبل تبلیغ می‌کردند که در سال ۲۰۰۰

میلادی آیین بهائی جهانی می‌شود؛ نه اینکه هیچ اتفاقی رخ نداد، بلکه تنها رهبر باقی مانده آن یعنی «روحیه ماکسول» از دنیا رفت.

- حضور فعال در مجامع بین‌المللی مثل سازمان ملل و مجموعه‌های وابسته به آن برای مظلوم‌نمایی و تظاهر به نقض حقوق بشر بهائیان.

- به منظور ایجاد روحیه امید در افراد تأکید دارند که بهائیت در آینده نزدیک جهانی خواهد شد. - بیشتر جذب بهائیان از میان افرادی صورت می‌گیرد که دارای ضعف ایمان هستند. مهاجران ایرانی به دیگر کشورها که حس غربت آن‌ها را نسبت به همدیگر نزدیک می‌کند، بیشتر تحت تأثیر تبلیغات بهائیت قرار می‌گیرند.

- فرد جدیدی که زمینه پذیرش بهائیت را دارد، برای مدتی او را با افرادی از بهائیت روبه‌رو می‌کنند که دارای سیمای جذاب و عامل به احکام بهائی باشد.

- ترویج فمینیسم با هدف زیر سؤال بردن قوانین اسلام در باره‌ی زنان.

- اخیراً مخاطبان تبلیغی بهائیان کودکان زیر چهار سال هستند.

- ترویج اباحه‌گری و لایابالی‌گری.

ج- طرح روحی

طرح آموزشی بهائیان تحت عنوان « طرح روحی » بین بهائیان به طرح فضائل مشهور است که

توسط بیت العدل ابلاغ شده در همه مناطق بهائی نشین به اجرا می‌گذارند. این طرح توسط یک ایرانی به نام «روحی» از اعضای نه نفره بیت العدل طراحی شده و شامل نه دفتر (زندگی نامه بنیانگذاران بهائی، احکام، اصول و عقائد، دعا و مناجات، آموزه‌های بهائیان، سؤال و جواب و...) است که تا کنون هفت دفتر آن ابلاغ شده است. تعدادی نیز تحت عنوان راهنما برای آموزش طرح در سراسر جهان انتخاب و آموزش داده می‌شوند.

د- تشکیلات آموزش مذهبی

ضیافت محفلی: در پایان ماه‌های نوزده روزه به صورت دوره‌ای در منازل بهائیان تشکیل می‌شود. برنامه‌های این جلسه عبارت‌اند از: جلسه روحانی شامل عبادت دسته جمعی، جلسه اداری شامل ابلاغ دستورات جدید، جلسه اجتماعی شامل بررسی اتفاقات نوزده روزه. **ساخته جوانان:** هر ماه یک بار تشکیل می‌شود.

جلسه بانوان: هر هفته یک بار تحت عنوان مسائل عبادی ویژه بانوان تشکیل می‌شود. **کلاس‌های آموزشی:** برای نونهالان با عنوان گلشن، برای نوجوانان و جوانان هر صبح جمعه؛ گنجینه احکام، عری، انا الرحمن، هدف از تشکیل این کلاس‌ها مشغول کردن افراد و بازداشتن از تفکر در موضوعات دینی است.

طرح تبادل: طرح اردویی و تفریحی است که در گروه‌های هشت نفره‌ی دختر و پسر، بهائیان را به مکان‌های دیگر اعزام می‌کنند تا با تجربیات روش زندگی و سایر مناطق بهائی‌نشین آشنا شوند.

نتیجه‌گیری:

بهائیت توسط استعمارگران برای از بین بردن اقتدار سیاسی روحانیت با استفاده از اندیشه مهدویت در دوره‌ی قاجار در ایران ایجاد شد.

۱. مهم‌ترین شیوه‌های تبلیغی بهائیت در دوران قاجار عبارتند از: نمایندگی مهدی موعود عجله، حل

مشکلات مردم، تأکید بر اُمی‌بودن رهبران، بهره‌گیری از تضادهای سیاسی و اجتماعی.

۲. گروه تبلیغی موسوم به «حی» با محوریت قره‌الین بیشترین نقش تبلیغی را در دوران ایجاد داشته‌اند.

۳. در زمان حاضر شیوه‌های تبلیغی بهائیان با بهره‌گیری از ابزارهای تبلیغی غربی و صهیونیزم به شکل‌های متعدد صورت می‌گیرد و یک نوع فزاینده و پیچیدگی با توجه به شرایط زمانی و مکانی در آن مشاهده می‌شود، لذا شناخت به روز آن ضرورت دارد.

۴. تشکیلات مذهبی، شیوه‌های تبلیغی و آموزشی بهائیت به سازمان اداری و سازمان‌های مخوف فراماسونری شبیه است.

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

۱. علی محمد در ابتدای دعوتش مدعی بایبیت امام دوازدهم شعبان بود و خود را طریق ارتباط با امام زمان (عج) می دانست. به این علت خود او مشهور به باب و پیروانش به بابیه شهرت یافتند.
۲. از رهبران فرقه شیخیه و جانشین شیخ احمد احساسی، رهبر این فرقه است.
۳. شمیم، علی اصغر، ایران در دوره سلطنت قاجار، تهران، علمی، ۱۳۷۰، ص ۱۵۱.
۴. همان، ص ۱۵۱.
۵. بی ام، هولت، تاریخ اسلام، پژوهش کمبریج، ترجمه احمد آرام امیر کبیر، ۱۳۸۳، ص ۸۰۲.
۶. نجفی، سید محمد باقر، بهائیان، تهران، طهوری، ۱۳۵۷، ص ۲۲۴ توبه نامه باب را چنین آورده « فداک روحی الحمد... کما هو امله و مستحقه که ظهورات فضل و رحمت خود را در هر حال بر کافه عباد خود شامل گردانیده بحمد... ثم الحمد لله که مثل آن حضرت را ینبوع رأفت و رحمت خود فرموده که به ظهور عطفوتش عفو از بندگان و تسریر بر مجرمان و ترحم بر باغیان فرموده، شهید... من عنده که این بنده ی ضعیف را قصدی نیست که خلاف رضای خداوند عالم و اهل ولایت او باشد، اگر چه به نفس وجوده ذنب صرف است، ولی چون قلبه موفق به توحید خداوند جل ذکره و نبوت رسول او (ص) و ولایت اهل ولایت اوست و لسانه مقرر بر کل ما نزل من عند... امید رحمت او را داره و مطلقا خلاف رضای حق را، نخواسته و اگر کلماتی که خلاف رضای او بوده از قلمه جاری شده، غرضه عصبان نبوده و در هر حال مستغفر و تائب حضرت او را و این بنده را مطلق علمی نیست که منوط به ادعای باشد، استغفر... ربی و اتوب الیه من ان ینسب الی الامر و بعضی مناجات و کلمات را که از لسان جاری شده دلیل بر هیچ امری نیست و مدعی نیابت خاصه حضرت حجت... علیه السلام را محض ادعای مبطل و این بنده را چنین ادعایی نبوده و نه ادعای دیگر، مستدعی از الطاف حضرت شاهنشاهی و آن حضرت حنان است که این دعا گو را به الطاف و عنایات سباط رأفت و رحمت خود سرفراز فرماید و السلام. »
۷. باب، سید علی محمد، البیان، واحد دو، باب هفتم، ص ۱۹۲.
۸. آشتیانی، محمد فبا، تاریخ ایران از آغاز تا قاجار دنیا ۱۳۸۳، ص ۸۷۲.
۹. عکاء واقع در سرزمین های فلسطین اشغالی.
۱۰. با توجه به سکونت حسینعلی نوری و فرزندانش در سرزمین های تحت قلمرو کشور عثمانی ناه ها و القاب آن ها مثل افندی کلمه ی ترکی است.
۱۱. این لقب به کسانی داده می شود که توانسته باشند در جهت منافع دولت انگلیس اقدام مؤثری کرده باشند.
۱۲. در سال های اخیر نیز شخصی به نام جمشید معانی در کشور اندونزی خود را اسماء... نامید و ادعای رهبری بهائیان را دارد، اعضای محفل بهائیان پاکستان به او پیوسته اند.
۱۳. سید محمد باقر نجفی، بهائیان ص ۹۷.
۱۴. همان ص ۶۹.
۱۵. کاتوزیان، محمد علی، اقتصاد سیاسی ایران، ترجمه ی محمد رضا نفیسی، تهران، بایروس، ۱۳۶۶، ص ۷۱.
۱۶. همان ص ۶۲.
۱۷. زاهد زاهدانی، سید سعید، تاریخ بهائیت در ایران، مرکز اسناد انقلاب، تهران ۱۳۸۴، ص ۱۵۹.
۱۸. نوری، میرزا حسینعلی، ایقان، ترجمه: فرج... زکی، ۴۸ بدیع، ۱۳۰۸ هجری شمسی، ص ۱۷۹-۱۷۳.
۱۹. آدمیت، فریدون، امیر کبیر و ایران، تهران، چاپ پیمان، ۱۳۴۸، ص ۴۵۷.
۲۰. قره العین در کشته شدن این شخص نفس داشته است.
۲۱. بهائیت در ایران ص ۱۳۲.
۲۲. نوایی، عبدالحسن، فتنه باب، علم، تهران ۱۳۷۲، ص ۲۱۳-۲۱۲.
۲۳. آیتی معروف به آواره، کواکب الدریه، بی جا، بی تا، ج ۱، ص ۱۲۷.
۲۴. گلپایگانی، میرزا ابوالفضل، کشف الغطاء، بی جا، بی تا، ص ۱۸۷.
۲۵. همان ص ۱۸۸.

۲۶. اشراق خاوری، عبدالحمید، تخیص تاریخ نیل، تهران، لجنه نشر آثاری امری، بی تا، ص ۲۹۹.
۲۷. منسوق الاذکار مرکز تبلیغی بهائیان می باشد که الان در ۸ کشور وجود دارد.
۲۸. خیرنامه فرهنگی اجتماعی شماره ۱۰۶ ص ۲۸ و شماره ۱۰۸ ص ۴۴.
۲۹. همان ص ۴۵.
۳۰. بهائیت در ایران ص ۲۳۸.
۳۱. همان ص ۲۵۰.
۳۲. هاشمی، سید محمد، حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، نشر دادگستر، تهران، ۱۳۷۸، ص ۱۹۳-۱۸۳.
۳۳. همان ص ۱۸۵.
۳۴. مطالب این بخش برگرفته از مصاحبه ۲ نفر از نبری جوانان بهائیت به نام های خانم مهن رنوفی و آقای تیمور قادری می باشد که خود مدت ها جزء محافل روحانی محلی و ملی شهر های مختلف ایران... بوده اند (مصاحبه با رادیو معارف و نرد افزار قبله ترویج).

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی